

Alexandre Deulofeu, l'historiador del futur (I)

written by Juli Gutiérrez Deulofeu | 1 d'agost de 2016

El dia 27 de desembre de 1978 va morir Alexandre Deulofeu. Expliquen les cròniques que aquell dia a l'Empordà lluïa un sol brillant, en un cel blau, on els núvols, blancs, passaven de pressa empesos per la tramuntana.

Malgrat que van ser moltes les mostres de condol expressades, fins i tot de grans personalitats de l'àmbit polític i cultural català, com Josep Tarradellas, Heribert Barrera o Salvador Dalí, podríem afirmar sense equivocar-nos, que en aquella data només el temps atmosfèric va fer justícia a Alexandre Deulofeu.

Les planes dels diaris d'aquell dia es feien ressò de diferents notícies. Per una banda el rei Joan Carles I sancionava davant les corts espanyoles la constitució que el poble espanyol havia ratificat en referèndum el sis de desembre. D'altra banda, un seguit d'intel·lectuals catalans, majoritàriament independents i d'acreditada trajectòria antifranquista i catalanista signaven un manifest a favor de l'aprovació de l'avant projecte d'Estatut d'Autonomia amb la finalitat de que pogués ser presentat a les Corts.

Això no tindria especial rellevança si no fos que la finalitat del mateix era, segons els signants del manifest, "evitar que Tarradellas pogués acomplir el seu desig de retardar la presentació de l'estatut i així prolongar, en el seu propi benefici, l'actual Generalitat personalista i antipopular". Vaja com ara. Un país enfrontat.

A nivell internacional els focus d'atenció es situaven a la antiga URSS, a la Xina, al Golf Pèrsic i especialment a Turquia. La URSS es mostrava desitjosa d'accelerar la signatura de l'acord SALT II per a portar a terme la limitació

d'armes estratègiques. La República Popular de la Xina prescindia de les advertències de la URSS i signava un acord amb el Japó. El nou líder xinès Deng Xiaoping abraçava el dit "realisme polític" i intensificava les relacions comercials internacionals la qual cosa demostrava el desig de trencar amb tants anys d'aïllament. Anunciava mesures liberalitzadores i establia relacions diplomàtiques plenes amb els EEUU. Al Golf Pèrsic el Xa d'Iran s'enfrontava a una manifestació multitudinària. La crisi s'accentuava després de vuit mesos. Mentrestant a Turquia després dels sagnants enfrontaments religiosos entre xiïtes i sunnites ocorreguts a la ciutat de Maràs, el govern socialdemòcrata del primer ministre Bulent Ecevit imposava la llei marcial en tretze províncies. Malgrat que la realitat política catalana, nacional i internacional seguia fil per randa les directrius marcades per Alexandre Deulofeu, ningú va ser capaç de llegir entre línies, de mirar una mica més enllà, d'assumir que la història només tenia raó de ser, si deixava de mirar al passat i era capaç de projectar-se vers el futur.

De fet tampoc ens ha d'estranyar massa. Aleshores ben poques persones sabien qui era Deulofeu i encara més poques havien dedicat cinc minuts del seu temps per pensar en el que Deulofeu proposava. Temps n'havien tingut. Deulofeu va publicar la seva primera obra a l'any 1934. I el seu títol era prou evocador: *Catalunya i l'Europa futura*. Però pel què fos, quan Deulofeu va morir només una minoria coneixia amb detall les línies mestres de la seva visió de la història. Bé, alguns amics de tota la vida i a nivell internacional només dues persones. Un argentí, el capità de vaixell Abelardo F. Gabancho i el general de brigada veneçolà Victor José Fernández Bolívar. Ambdós van copsar perfectament el sentit de la [Matemàtica de la Historia](#), que era el nom de la teoria històrica de Deulofeu, nom, proposat, sembla per Francesc Pujols. Tots dos se'l van emportar cap als seus respectius països. El segon, a l'any 1975, el primer, a l'any 1978. Van ser els dos grans actes d'Alexandre Deulofeu. A casa seva, a

Catalunya, al seu voltant, en el millor dels casos el silenci, la indiferència. I en el pitjor el comentari maliciós d'aquells que mai van gosar d'enfrontar-s'hi.

Quan Alexandre Deulofeu va morir el món caminava per la direcció que ell havia assenyalat. Potser quan va morir les coses havien passat de manera lleugera, sense massa escarafalls i potser, per això, no se li va donar importància. Alemanya havia perdut la guerra però gracies a una conjuntura internacional interessada s'havia recuperat, tot i que es trobava dividida, de forma sorprenent, i començava a liderar una Europa que encara, avui està per fer. França i el Regne Unit, potències vencedores de la II Guerra Mundial, veien com de mica en mica anaven perdent les seves colònies i la seva presència en el tauler d'escacs internacional quedava cada cop més diluïda. Els EEUU s'havien de retirar del Vietnam. A casa nostra, moria el dictador i es començava a parlar d'estatuts. Malgrat que tot anava passant tal i com havia anunciat Deulofeu en la *Matemàtica de la Història*, llibre publicat tot just arribat de l'exili, la seva teoria no despertà cap tipus d'interès especial. Potser, també, perquè els grans monuments mentals que Deulofeu va bastir encara s'havien d'acomplir.

En la primera de les seves obres, de l'any 1934, Deulofeu ja havia anunciat la desfeta de la URSS al voltant de l'any 2000 i la paral·lela desintegració de Iugoslàvia. També la desintegració de l'estat espanyol i la independència de Catalunya, fets que havien d'arribar al voltant del 2029 i la decadència sostinguda i continuada de França i Anglaterra que anirien perdent les seves colònies i que es veurien abocades a guerres civils i desestabilitzacions internes. Un cop tornat de l'exili es refermava en aquestes afirmacions i proclamava la futura reunificació alemanya coincidint en el temps amb la desaparició del dit imperi de Moscou. Tampoc era afalagador el futur dels EUA que derivarien cap a formes de govern cada cop més autoritàries producte de la fragmentació social del país i de la situació internacional i sobre tot alertava del gran

perill que representava l'imperi de Beijing.

El dia que Deulofeu va morir ningú, ningú, va saber entendre, llegir bé els diaris. La URSS ja no representava cap perill, només volia signar acords de pau; claudicava enfront de l'emergent imperi xinès que anunciava el seu despertar, de moment pacífic. Espanya iniciava el procés de fragmentació territorial i a casa nostra hi posaven entrebancs, com ara. Per altre banda la lectura detinguda de *La Matemàtica de la Història* ja ens anunciava mil batalles intestines al nord d'Àfrica, en plena fase de fragmentació i també el perill que Turquia representaria en els propers segles per l'estabilitat d'Europa, una Europa que s'haurà de plegar un cop més a les directrius que marca la llei de la Història. Els vells estats nascuts amb la modernitat periclitaven indiscutiblement. No hi ha res a fer. Ho veiem cada dia, Espanya, França, Anglaterra han d'enfrontar-se als seus propis dimonis. Europa fa aigües per tot arreu. Només Alemanya la pot salvar i ho farà, i ho farà bé, si és capaç d'assumir el seu paper principalíssim en la reconstrucció de l'Europa que ha de venir. Però ha de saber que aquesta Europa s'haurà de construir amb una base sòlida, real, la seva, aquella que es va engendrar durant l'època medieval, i per tant haurà d'oblidar per sempre els fatídics, i fatals renaixements, i això vol dir que els dirigents alemanys hauran de girar l'esguard al passat, sí, però al seu, al seu origen que és el d'Europa i per tant la seva mirada haurà d'abraçar Catalunya, bressol indiscutible de la cultura occidental.